

Иккис кылааска математической курэх сценарийа

Темата: Чыыылалардыын корсууу.

Сыала: а) математиканы уорэтиигэ оБолор интэриэстэрин кобутуу; б) 1-100 чыыылалары чинэтии; в) тогурук чыыылалар, разрядтар ойдобуллэрин бигэргэтии.

Тээбиринэ: Разрядтаах эбиллээччилэри кордорор чыыылалар суруллубут карточкалара, таблицалар.

Хаамыыта: 1.Тэрээинэ: Кылааска киирэн оБолор икки хамаандаБа арахан олороллор.

2.Бэсиэдэ «Былыр дьон хайдах бииртэн уонна диэри ааБар буолбуттарай?»

*Салайааччы:(бэсиэдэ иннигэр кылгас кирири тыл)

---ОБолоор, бугун биьиги математической курэххэ түмсэн олоробут. Бу курэхтэн эьиги билиигит кэнээн, болБомтолоох, булугас ойдоох буоларга, толкуйдуу уорэнэргэ эрчиллэн, ону кытта сэргэ оонньоон-корулээн тарБаьахтааххыт. Хас биирдиигит кохтоохтук кытта сатыахтаах.

Математика урогар эьиги хайы-уйэ бииртэн суускэ диэри чыыылалары кытта билсистиигит, суус иьигэр эбэргэ, коБурэтэргэ уорэнэ сылдыаБыт. Биьиги уорэтэр чыыылаларбыт (1,2,3,4,5....) натуральной чыыылалар диэн ааттаналлар, оттон натуральной чыыылалар математической теорияларын арифметика диэн ааттанар, ол эбэтэр судургутук чыыылалар тустарынан науканы арифметика дэнэр. Биллэн турар, бу наука кьи-аймах уоскуоБуттэн тутта баар буолбатаБа, кини кьи бэйэтин олоБо сайдан истэБин аайы сыыа сайдыан, кэнээн испитэ. Биьиги бары билэр конолорбутун, кэрчиктэрбитин, геометрической фигураларбытын геометрия диэн ааттанар математика салаата уорэтэр. Бу наука хайдах уоскээбитин бэйэтин аата да кордорор, кини «геос»-сир уонна «метрио»-кэмниибин диэн греческой тыллартан торуттээх, ол аата геометрия сир кэмнээьин туьунан наука эбит. Эьиги бу науканан сэттис кылаастан ыла утумнаахтык дьарыктанан барыаххыт.Билиинни кэмнэ, наука, техника орогойдообут 21 уйэтигэр, наука барыта айылБа уорэБин туттаах салааларыттан: математикаттан, физикаттан, химияттан, биологияттан улахан тутулуктаах. Математика – наукалар ыраахтааБылара, оттон арифметика – математика ыраахтааБыта.

Дьэ, ол иьин эьиги, билиинни биьиги олохпут сайдыытын ирдэбилигэр соп түбэьиннэрэн, математика ус салаатын торуттэрин холбуу уорэтэБит. Эьиги улааттааххытына араас идэлээх дьон буолуоххут, онон математиканы кытта хас хардыыгыт ахсын аалсыьааххыт диэн этиэххэ соп. Математиканы таптаан, кинилиин доБордоьун, мэлдьи умсугуйан туран дьарыктанын, оччоБо кини, ыарахан эрэ буолбакка, сынньалан курдук костоу, эьиэхэ ой гимнастикатынан буолуо.

3.Монтаж – 1-10 диэри хоьооннору, хамсана-хамсана, туюстэригэр чыыылалары сыьыарыммыт оБолор ааБаллар.

4.Этиллиилэри аабы уонна суолталарын аа5ан табаары.

100-20-30

60+40-30

5.Спортивной курэхтэьи. Уон мунуутэлээх сынньалан биллэриллэр. О5олор,курудуоргэ тахсан, спортивной оонньууларга кытталлар: кыргыттар скакалка5а куоталаьаллар, уолаттар куобахтыыллар.

6.Икки бэлиэлээх чыыылалары разрядтаах эбиллээччилэргэ араары, разрядтары чинэти.

Бары кылаастарыгар киирэллэр, түостэригэр тогурук уоннаахтары(хара онноох), сорохтор бииртэн то5уска диэри сыыппаралары(кыыыл онноох) сыыыарыналлар.

---Курэхпит сал5анан барар. Икки бэлиэлээх чыыыла ааттанна да, разрядтаах эбиллээччилэргэ араара охсуохтааххыт, командалартан иккилии о5о, түргэнник, эбиллээччилэри сопко кордоруохтээхтэр.

7.Геометрической ооньуу. Чертежтаах таблица ыйаныллар. –Бу чертежка хас ус муннук баарый?

8.Таабырнарны таайы.----Биьиги ийэлэрбит, а5аларбыт, эбэлэрбит, эьэлэрбит ордук кыыынны уьун тууннэри остуоруйалаьан, таабырыннаьан, олонхо истэн барыыллара. О5олоор, эьиги эмиэ таабырын таайаргытын олус таптыыгыт, ол иьин бугунну курэххэ чыыыылалардаах нуучча, саха таабырнарны таайыыга куоталаьааххыт.

9.Судьуйалар курэхтэьи тумугун биллэрэллэр.

---Манан биьиги курэхпит бүтэр. Быйылгы уорэх дьылыгар аны биир математической курэх ыытыахпыт, онно эмиэ зрдэттэн бэлэмнэнэн, кохтоохтук кыттаргытыгар ба5арабын.